

Слово на Прощална неделя

За искреното прощаване на обидите и за неосъждането на ближните

Произнесено в руския храм "Св.Николай Чудотворец", гр. София, 1/14.Ш.1948 г
Ако простите на човеците съгрешенията им, и вам ще прости Небесният ви Отец; ако ли не простите на човеците съгрешенията им, и вашият Отец няма да прости съгрешенията ви. (Мат. 6:14-15)

Трудно е да си представим, мои възлюбени в Христа чеда, какво велико благо ни обещава Господ със Своите думи: *и вам ще прости Небесният ви Отец.* Това благо не е нищо друго, освен блаженството на Небесното Христово царство, което не може да се изрази с думи; това блаженство ние ще изпитваме след разделянето на душата ни от тялото, след нашата християнска кончина.

Затова, че прощаването на греховете ни от Бога е истинско блаженство за нас, свидетелствува и божественият Псалмопевец с думите:

Блажен е оня, когото беззаконията са простени, и чиито грехове са покрити! Блажен е онзи човек, когото Господ няма да вмени грях (Пс. 31:1-2). Блажен е оня човек, който не отива в събранието на нечестивци, в пътя на грешници не стои и в сборището на развратители не седи, а в закона на Господа е волята му, и върху Неговия закон той размишлява денем и нощем! (Пс. 1:1-2). Блажени са непорочните в пътя си, които ходят в закона Господен (Пс. 118:1).

Впрочем тази истина е изразена и от Господа в Неговата Проповед на планината, където се наричат блажени и удостоени с Небесното царство онези, които изпълняват божествените Христови заповеди. За изпълнението на тези заповеди Господ обещава още тук предвкусване на блаженството на Неговото Небесно Царство, защото Му е било угодно да каже: *Ако спазите Моите заповеди, ще пребъдете в любовта Ми... за да пребъде Моята радост във вас, и радостта ви да бъде пълна, т.е. съвършена (Йоан 15:10-11).*

Но ето на какво, мои възлюбени в Христа чеда, трябва да обърнем своето внимание. Даруването на това най-велико благо - прощаването на греховете, Господ обещава само при условие, че и ние прощаваме греховете на нашите ближни, т. е. ако прощаваме всички обиди и всички оскърбления, които те ни нанасят. Има случаи, когато ние не прощаваме или, най-малкото, не прощаваме от цялото си сърце на своите ближни злото, което са ни сторили. А понякога даже биваме подобни на дякона от Киево-печерската лавра Евагрий, който не простил на умиращия презвитер Тит, въпреки че той го умолявал за прошка. Заради тази жестокост на Евагрий Господ чрез Своя ангел на място го поразил със смърт.

О, ако смъртта беше единственото наказание за нашата жестокост! Но ужасът на това Божие наказание се състои в онова, което следва след смъртта, а именно - в адските мъки, защото те ще бъдат вечен жребий на жестоките хора. Тази горчива истина Господ ни открива в Своята притча за милосърдния цар и безжалостния заемодавец (Мат. 18:23-34). И както не можем да си представим колко голямо ще бъде блаженството в Небесното Христово царство, така е невъзможно да си представим и цялата страшна сила, целия ужас на бъдещите адски мъчения, до които ще ни доведе нашата жестокост и произтичащото от нея непрощаване на греховете ни от Бога.

В това, че нашите грехове остават непростени от Бога, трябва да търсим главната причина и за всички наши бедствия във временния ни живот, и особено за всички наши болести, както свидетелствува Св. Евангелие. Често, преди да дарува изцеление на някой страдащ, Господ е казал: *Чедо, прощават ти се греховете (Мат. 9:2; Марк 2:5;*

Лука 5:20), и едва тогава следвало чудото на изцелението. Ясно е, че докато греховете на човека не били простени от Бога, действието на болестта продължавало в страдащия. Но щом се унищожавала нейната причина - грехът, то изчезвала и болестта.

Затова, възлюбени, нека повече от всичко на света се боим да не би нашите грехове да останат непростени от Бога. Защото това е причината на всички наши бедствия - и временни, и вечни.

Впрочем Господ не прощава греховете ни не само когато ние сами не прощаваме греховете на нашите ближни срещу нас, т.е. нанесените ни от тях оскърбления и обиди, но и тогава, когато не прощаваме на нашите ближни и онези грехове, които не се отнасят до нас -т.е., когато ги осъждаме.

Трудно е да се каже кога проявяваме по-голяма жестокост: дали когато ближните ни молят за прошка, а ние не им прощаваме, или когато осъждаме нашите ближни и по такъв начин всъщност не прощаваме техните грехове и недостатъци, но дори нещо повече - подронваме техния нравствен авторитет и възбуждаме у другите неприязнени чувства на злоба и вражда към тях. Няма съмнение, че и в единия, и в другия случай попадаме под страшното наказание, съдържащо се в думите на Христа: Ако не простите на човеците прегрешенията им и вашият Отец няма да прости съгрешенията ви (Мат. 6:15). И ако ние не се разкаем за нашия грях на осъждане, т. е. ако не престанем да осъждаме своите ближни, то безизходно и безнадеждно ще страдаме от всякакви нещастия и винаги ще се намираме под ударите на наказващата Божия десница - и тук, и в бъдещия живот.

О, как би трябвало винаги да имаме пред очите си спасителните примери от живота на светиите! Те винаги грижливо са се пазели от осъждане. При едно от моите посещения при великия пастир на Руската църква о. Йоан Кронщадски разговарях с един добър старец -дякон на Андреевския катедрален храм. Той ми разказа, че о. Йоан повече от всичко не обичал да бъдат осъждани хората. Когато започвали да правят това пред него, той се стараел да прекъсне разговора. А ако не успявал, тогава направо казвал на събеседника си: "Нека не осъждаме другите, ние самите имаме недостатъци. По-добре да мислим за собствените си грехове". Веднъж, когато о. Йоан бил още млад свещеник, го повикали в съда като свидетел. Бил обвиняван в углавни престъпления един човек, известен на целия Кронщад. Но пред съда о. Йоан говорил за него само добри неща. На въпроса на съдиите, нима той единствен от всички жители на града не знае какви обвинения са предявени срещу подсъдимия, великият пастир отговорил, че той не знае нищо лошо за този човек и освен това, свидетелствува според своята свещеническа съвест. С тези думи той напуснал съдебната зала. Случвало се някои от съслужи-телите на о. Йоан да го обират, да го злословят и да му причиняват много злини, но той мълчал, никога никому не се оплаквал, не осъждал и всичко търпял.

Точно така се пазел от осъждането и друг велик подвижник на Руската Църква, архим. Агапит, игумен на Нило-Столобенския манастир. Когато осъждали пред него едно или друго лице, той започвал да счита осъждания за невинно пострадал. Той не осъждал дори онези, които страшно осъждали самия него и гнусно го клеветели. О. Агапит бил преизпълнен с любов към тези хора, горещо се молел за тях и всячески се стараел да им направи някакво добро.

Вие знаете, мои възлюбени в Христа чеда, кой е бил св. Павел Препрости. Той бил истински ученик и послушник на св. Антоний Велики. Светата Църква го е нарекла "препрост" за това, че той като незлобиво дете, като невинен младенец, никога никога не осъждал. Той не осъдил дори своята жена, когато тя нарушила съпружеската вярност, след което той отишъл при св. Антоний Велики и станал участник във всичките му дивни молитвени подвизи. Несъмнено заради тях, но най-вече заради

неосъждането - това дивно смирение, той получил такава голяма чудотворна и страшна за бесовете благодат, каквато имал самият св. Антоний Велики.

По времето на св. Серафим Саровски до неговата килия живял монах Павел, който понякога изпълнявал задълженията на килийник на великия подвижник. За него преподобният казал така: "Монах Павел няма никакви подвизи, но заради своята простота, затова че той никога и никого не осъжда, ще наследи блаженството на Небесното царство".

Нека, възлюбени, винаги да помним и известния на всички нас разказ от Древния патерик за това, как умираше един нерадив монах. През живота си той се отегчавал от богослуженията. Послушанията си изпълнявал твърде небрежно. Бил невъздържан в храната, обичал много да спи и се отличавал с още много недостатъци. В такова нерадение го заварил смъртна болест и настъпил последният му час. Игуменът заедно с другите братя дошъл да се прости с умиращия. Монахът лежал на смъртния одър със затворени очи, от които течали сълзи. Дошлите монаси му съчувствували, а някои от тях открито говорели: "Загина душата на този нерадив монах". Но изведнъж умиращият отворил очи и започнал да се усмихва. Игуменът се доближил до него и му казал: "Заради твоя нерадив живот ти трябва да плачеш пред смъртта си, а не да се смееш." "Да, отче - отвърнал монахът, - аз наистина плачех, но сега пред мен се яви ангел със свитък, целия изписан с моите грехове. Като ми показва този свитък, Господният ангел ми рече: "Ето колко безчислени са твоите грехове! Но тъй като ти никога в своя живот не си осъдил никого, виж какво направи Божието милосърдие!" И при тези думи свитъкът стана съвършено чист." Като разказал това, монахът с радост предал душата си в Божиите ръце.

Нека, мои възлюбени в Христа чеда, да подражаваме на светиите в това неосъждане, в тази истинска любов към ближните. Нека се стараем да не забелязваме и дори съвсем да не знаем за съгрешенията на нашите ближни, а да виждаме и да съзнаваме винаги само своите собствени грехове. Нека една от постоянните и най-любими наши молитви бъде тази: Господи, дарувай ми да виждам своите прегрешения. Нека дадем обет пред нашия Господ да простим от цялото си сърце всички оскърбления, които са ни причинили нашите ближни, и никога никого да не осъждаме. И веднага ще почувствуваме в сърцето си Христовия мир и Неговата радост. Ние ще станем на Господа мили като Негови най-любими и скъпи чеда. Заради тази наша любов към ближните Господ ще излее над нас цялата Своя любов, всичките Си неизказани милости.

Но кога да дадем този обет, ако не днес, в деня на Прощална неделя, когато светата Църква особено ни увещава към взаимно помирение с думите на Христа от днешното литургийно евангелско четиво и с установения от нея обичай да измолваме прошка един от друг. За да изпълним тези Божии слова и следвайки този обичай, нека решително и завинаги да тръгнем по пътя на християнската любов. И преди всички вас, това трябва да направя аз, като ваш архипастир. Затова покорно ви моля, мои мили в Христа чеда, да ми простите каквото съм съгрешил против вас с мисъл, с чувство, с думи или с дело, волно или неволно. От своя страна аз ви прощавам всички грехове, извършени против мен, в знак на което ще прочета сега над вас разрешителната молитва, влюбени в Христа чеда,

Призовавам над вас, мои възлюбени в Христа чеда, великата благодат на Божествения Дух, за да можете с Неговата всесилна помощ да простите всички грехове един на друг, та и Господ да ви прости всички ваши съгрешения, да ви избави от беди и скърби и винаги да излива над вас Своята любов - и в сегашния, и в бъдещия живот. Амин.